Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Viite: **HE 113/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt lausuntoa viitekohdassa mainittuun hallituksen esitykseen sosiaali- ja terveysministeriön toimittamista uusista pykäläehdotuksista (tekstissä myöhemmin *korjattu esitys*).

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että sosiaalihuoltolaissa säädettäisiin *teknologisten ratkaisujen* käyttämisestä asiakkaan sosiaalipalveluissa ja *teknisestä valvonnasta* sosiaalihuollon toimintayksiköiden yhteisissä tiloissa.

Sosiaalihuoltolakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että asiakassuunnitelmaa laadittaessa olisi arvioitava, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata teknologisilla ratkaisuilla.

Iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa mahdollistettaisiin teknologian ja teknisen valvonnan ottaminen huomioon silloin, kun niillä olisi henkilöstötarvetta pienentävä vaikutus.

Hallituksen esityksen johdosta perustuslakivaliokunta on antanut asiassa lausuntonsa (PeVL 51/2025). Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenee, että esitykseen on tehtävä useita korjauksia.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimittamassa korjatussa esityksessä on huomioitu perustuslakivaliokunnan huomioita ja vastattu sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydentäviin kysymyksiin.

Teknologiset ratkaisut *asiakkaan sosiaalipalvelun toteuttamisessa* (47 §n 1 mom)

Teknologisella ratkaisulla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 3 §:ään ehdotetun 8 kohdan mukaan asiakkaan sosiaalipalvelun toteuttamisessa käytettäviä sähköisiä laitteita, ohjelmistoja, palveluita ja järjestelmiä.

Teknologisia ratkaisuja voitaisiin käyttää esityksen 47 §:n 1 momentin mukaan asiakkaan sosiaalipalvelujen toteuttamisessa, riippumatta siitä, missä ja miten palveluja järjestetään.

Teknologinen ratkaisu voi olla fyysinen laite, kuten tietokone tai turvaranneke. Se voi myös olla koodi, sovellus tai käyttöjärjestelmä, verkkopalvelu ja digitaalinen alusta tai järjestelmä, johon yhdistyy laitteita, ohjelmistoja tai prosesseja.

Korjatun esityksen 47 §:n 1 momentin mukaan käyttöön otettavien teknologisten ratkaisujen soveltuvuus asiakkaan palveluihin ja toimenpiteisiin tulee arvioida yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä tai laillisen edustajansa kanssa hänen palvelutarvettaan arvioitaessa ja hänen asiakassuunnitelmaansa laadittaessa.

Säännöksen mukaan teknologisen ratkaisun käyttöönotosta ei tehtäisi päätöstä palvelun järjestämistä koskevan päätöksen yhteydessä. Korjatun esityksen mukaan asiakkaan mielipide teknologisten ratkaisujen käyttöön pitää selvittää ja hänelle on selvitettävä, miten teknologisen ratkaisun käyttäminen vaikuttaa palvelun toteuttamiseen, ja mitkä olisivat vaihtoehtoiset palvelun toteuttamistavat ilman teknologista ratkaisua.

Säännöstä voitaisiin tältä osin täydentää vielä siten, että asiakkaan, ja asiakaslain 9 §:n tarkoittamissa tilanteissa omaisen, mielipide tulee ilmetä palveluntarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelmasta.

Säännöksestä voi ensinnäkin saada sen kuvan, ettei teknologisten ratkaisujen käyttöönotto edellyttäisi asiakkaan tai asiakaslain 9 §:n tarkoittamissa tilanteissa hänen sosiaalihuollon palvelujen toteuttamiseen osallistuvan hänen laillisen edustajansa taikka omaisensa tai muun läheisen henkilön suostumusta. Säännöksestä ei siis ilmene, miten palvelut (edunsuova palvelua koskeva päätös) on toteutettavissa (toimeenpantavissa), jos asiakkaan tai omaisen suostumusta ei saada tai asiakas tai hänen edustajansa kieltää teknologisen ratkaisun käyttöönoton.

Samanlainen tilanne on, jos henkilö ei osaa käyttää laitetta tai toimia yhteistyössä työntekijän kanssa laitteen käyttämiseksi (esimerkiksi lääkehoidon tai ravitsemuksen turvaamiseksi), tai ei ylipäätään ymmärrä teknologisen laitteen merkitystä.

Pykälään voitaisiin ottaa nimenomainen suojasäännös, jonka mukaan viranomaisen on arvioitava yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä tai laillisen edustajansa kanssa palvelun toteuttamista asiakkaan palveluntarpeen edellyttämällä tavalla, mikäli käytössä olevat teknologiset ratkaisut eivät vastaa asiakkaan palvelujen tarpeeseen, teknologisten ratkaisujen toteuttaminen on mahdotonta tai ne vaarantavat asiakkaan tarpeenmukaisten palvelujen järjestämisen.

Tuon tässä yhteydessä esiin vielä seuraavan.

Korjatun esityksen pykälän 4 momentissa on säädetty teknologisten ratkaisujen käyttöönoton eräistä reunaehdoista ja toisaalta viranomaiselle kuuluvista velvollisuuksista.

Säännöksen mukaan teknologisen ratkaisun käyttöönotossa ja käytössä on huolehdittava siitä, että, asiakas on tietoinen sen käytöstä, osaa tarpeen mukaan käyttää sitä ja saa tarpeen mukaan ohjausta ja neuvontaa sen käytössä.

Koska sosiaalihuoltolain 47 §:n 1 momentin säännös on tarkoitettu myös sellaisten henkilöiden palvelujen toteuttamiseksi, jotka ovat haavoittuvassa asemassa ja eivät välttämättä ymmärrä ilman apua ja seurantaa, mitä teknologiset ratkaisut ovat, miten teknologiset ratkaisut toimivat ja miten heidän tulee toimia, esimerkiksi virhetilanteissa, voitaisiin 4 momentin säännöstä muokata esimerkiksi siten, että siinä vielä korostettaisiin viranomaisen velvollisuutta <u>seurata</u> teknologisen ratkaisun käyttämistä ja <u>varmistaa</u> asiakkaan mahdollisuudet teknologisen ratkaisun hyödyntämiseen.

Teknologiset ratkaisut *asiakkaan sosiaalipalvelun toteuttamisessa* (47 §n 2 mom)

Korjatun 47 §:n 2 momentin säännöstä ei voida soveltaa laitoshuollossa esimerkiksi vanhusten laitoshuollossa, päihdelaitoksissa, tai lastensuojelulaitoksissa. Kehitysvammaisten henkilöiden

osalta tulee sovellettavaksi kehitysvammaisten erityishuoltolaki, jossa on säädetty erikseen rajoitustoimenpiteistä.

Tällaista soveltamisalan rajausta ei ole säännöskohtaisissa perusteluissa käsitelty.

Koska erilaisia teknologisia ratkaisuja käytetään todennäköisesti jo nyt, vaarana on, mikäli laitoshuolto rajataan säännöksen soveltamisen ulkopuolelle, että hallintokäytännössä voi syntyä asiakkaan oikeuksiin vaikuttavia sääntelemättömiä tilanteita.

Viittaan tässä yhteydessä esimerkinomaisesti korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun (KHO: 2017:132). Päätös koski laissa sääntelemätöntä tilannetta; kameravalvontaa kehitysvammapsykiatrisessa laitoskuntoutuksessa.

KHO totesi, että kameravalvonnan käyttämisestä päättäminen ei ole kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain nojalla sallittua. Tältä osin ei päätöksen mukaan ole oikeudellista merkitystä sillä, että rajoitustoimenpide, jota ei sallita mainitussa laissa, mahdollisesti olisi asianomaisen kehitysvammaisen henkilön edun mukainen tai hänen perusoikeuksiaan vähemmän rajoittava kuin sallitut rajoitustoimenpiteet. Päätöksen mukaan kehitysvammaisen henkilön henkilökohtaisessa käytössä olevien tilojen tekniseen valvontaan voi sinänsä olla tietyissä tilanteissa perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä syitä. Yksityiselämän ja kotirauhan suojan piirissä olevien tilojen kameravalvonta edellyttää kuitenkin, että siitä säädetään erikseen lailla.

Edellä sanottu huomioon ottaen saattaisi olla perusteltua arvioida voitaisiinko 47 §:n 2 momentin teknologisia ratkaisuja käyttää myös laitoshuollossa.

Korjatun 47 §:n 2 momentin mukaan sellaisia teknologisia ratkaisuja, jotka havainnoivat asiakkaan liikettä, ääntä, toimintakykyä tai sijaintia, välittävät tiedon asiakkaan huolenpidon tai avun tarpeesta palveluntuottajalle ja avaavat yhteyden palveluntuottajaan, kun niiden käyttö on, lukuun ottamatta asiakkaan mukana kulkevia ratkaisuja, rajattu alueellisesti ja ajallisesti välttämättömään saadaan kuitenkin käyttää vain asumispalveluissa ja asiakkaan kodissa, jos se on välttämätöntä hänen hoitonsa ja huolenpitonsa turvaamiseksi.

Korjattu säännös antaa siis oikeuden asiakkaan paikantamiseksi tai liikkumisen selvittämiseksi (korjatun esityksen sijaintitiedot) käyttää 2 momentin tarkoittamia teknologisia ratkaisuja. Korjatun esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa ei ole kuvattu, millä perusteella tällaiseen asiakkaan liikkumisen seurantaan on päädytty. Tällaisia ohjelmia tai vastaavia on tosin käytössä ainakin lastensuojelussa joidenkin laitosten tai perhehoitajien asentamina lapselle hankittuihin puhelimiin (ilman siihen oikeuttavaa säännöstä).

Säännös tällaisenaan antaa mahdollisuuden kerätä asiakasta koskevia hänen yksityisyyteensä liittyviä tietoja. Toki kyse voi olla haavoittuvassa asemassa olevan henkilön paikantamisesta esimerkiksi vaaratilanteissa ja tässä mielessä välttämättömästä perusteesta tällaisen teknologisen ratkaisun käyttämiseksi.

Todettakoon vielä tässä yhteydessä, että tällainen teknologisen ratkaisun käyttäminen, saattaa edellyttää kehitysvammalain mukaisen päätöksen tekemistä (kehitysvammalain tarkoittama valvottu liikkuminen 42 m §).

Säännöstä tulisi ehkä täydentää siten että siinä kuvattaisiin, missä tilanteissa (riskiarvioon perustuva) sijaintitietojen kerääminen on välttämätöntä.

Selvää on, että mitä enemmän näillä teknologisilla ratkaisuilla puututaan asiakkaan yksityisyyteen, sen perustellumpaa on, että asiakkaan oikeusturvasta on säännöksissä huolehdittu.

Korjatun esityksen 3 momentin mukaan asiakkaan 45 §:ssä tarkoitetusta päätöksestä tai asiakkaan ja palveluntuottajan välisestä sopimuksesta tulee käydä ilmi asiakkaan sosiaalipalvelussa käyttöön otettava 2 momentissa tarkoitettu teknologinen ratkaisu.

Korjatun esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että ”sosiaalihuollon asiakkaalla tai hänen laillisella edustajallaan on oikeus hakea muutosta sosiaalihuoltoa koskevaan päätökseen. Näin ollen olisi ilmeistä, että asiakas voi valittaa 2 momentissa tarkoitetun teknologisen ratkaisun käyttöönotosta. Sosiaalihuollon päätöksenteon yleisestä käytännöstä poikkeava menettely perustuisi siihen, että 2 momentissa tarkoitettuihin teknologisiin ratkaisuihin voi sisältyä muita palvelun tuottamistapoja merkittävämpää perusoikeuksiin puuttumista, joten olisi perusteltua, että päätös voitaisiin tältä osin saattaa oikeudellisesti arvioitavaksi.”

Säännöksen 3 virkettä on ehkä tarpeen muokata siten, että siitä ilmenee yksiselitteisesti viranomaisen velvollisuudet ja asiakkaan oikeudet, esimerkiksi seuraavalla tavalla.

”Edellä 2 momentissa tarkoitetun teknologisen ratkaisun käytön… <u>Asiakkaan 45 §:ssä tarkoitetussa päätöksessä on päätettävä</u> tai asiakkaan ja palveluntuottajan välisestä sopimuksesta <u>on käytävä</u> ilmi asiakkaan sosiaalipalvelussa käyttöön otettava 2 momentissa tarkoitettu teknologinen ratkaisu."

Kolme momentin viimeisen virkkeen mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettuja teknologisia ratkaisuja ei saa käyttää lastensuojelulain nojalla sijoitetun lapsen palveluissa. Säännöksen virkkeen sisältö (rajaus) on sinänsä perusteltu.

Kohta näyttää kuitenkin olevan tarpeeton, koska 47 §:n 2 momenttia sovelletaan vain asiakaan kotona ja asumispalveluissa. Mikäli kuitenkin laitoshoito lisätään 47 §:n 2 momentin soveltamisalaan, on rajaus välttämätön.

Lapsen sijoitus järjestetään joko laitoshoidossa (lastensuojelulaitoksessa) tai perhehoitolain tarkoittamassa perhehoidossa. Lähtökohtaisesti lasta ei siis sijoiteta avohuollon tukitoimenpiteenä tai sijaishuollossa sosiaalihuoltolain tarkoittamiin asumispalveluihin. Toki lastensuojelulaki antaa mahdollisuuden, josta nyt ei siis ole kyse, erityisissä tilanteissa sijoittaa lapsi kotiin tai järjestää sijaishuoltoa muutoin lastensuojelulain 49 §:n 3 momentin tarkoittamin tavoin (esimerkiksi perheen jälleenyhdistämistilanteissa).

Tuon tässä yhteydessä esiin vielä seuraavan.

Sen sijaan vammaispalvelulaki (19 §) mahdollistaa lapsen sijoituksen kodin ulkopuolelle, tilanteessa, jossa tarvetta lapsen sijoitukseen ei ole lastensuojelulain perusteella. Vammaispalvelulain 19 §:n 4 momentin mukaan lapsen asumisen tuki kodin ulkopuolella voidaan järjestää perhehoitoa tai ryhmäkodissa.

Mikäli ryhmäkoti katsotaan sosiaalihuoltolain tarkoittamaksi asumispalveluksi, tulee tällaiseen sijoitukseen nyt kysymyksessä oleva 2 momentin säännös sovellettavaksi, mikäli siihen ei tehdä vammaisen lapsen vammaispalvelulain mukaista sijoitusta koskevaa rajausta.

Tekninen valvonta sosiaalihuollon toimintayksiköiden yhteisissä tiloissa (48 §)

Pykälän mukaan sosiaalihuollon toimintayksikön asiakkaiden yhteisessä käytössä olevissa tiloissa teknistä valvontaa saa toteuttaa silloin, kun se on tarpeen asiakkaiden terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tekninen valvonta tulee rajoittaa ajallisesti ja alueellisesti välttämättömään ja sen on oltava oikeasuhtaista tarkoitukseensa nähden. Teknisestä valvonnasta ja sen toteuttamistavasta on ilmoittava näkyvällä tavalla niissä tiloissa, joissa sitä käytetään.

Pykälän 4 momentin mukaan teknistä valvontaa ei saa kuitenkaan toteuttaa asiakkaan kodissa, asunnossa tai muissa tiloissa, joiden katsotaan kuuluvan kotirauhan piiriin.

Perustuslakivaliokunta on mm. lausunnossaan katsonut, että kotirauhan piiriin eivät kuulu esimerkiksi laitoksessa olevat asuinhuoneet.

Epäselväksi siis jää, oikeuttaako korjattu säännös tekniseen valvontaan esimerkiksi laitokseen sijoitetun lapsen tai kehitysvammaisen henkilön asumispalveluyksikön asuintilassa (johon ei ole tehty vuokrasopimusta). Säännöksen pitäisi tältä osin olla yksiselitteisen selvä sillä, mitä tarkoitetaan kotirauhan piirissä olevalla tilalla niin, ettei se johda väärintulkintoihin.

Jos säännöstä on siis mahdollista tulkita siten, että asumispalveluyksikön (tai laitoksen) asuinhuone ei ole säännöksen tarkoittamin tavoin kotirauhan piirissä oleva tila, tulisi vastaavalla tavalla ehdotettua sosiaalihuoltolain 3 §:n mukaista määritelmäsäännöstä myös tarkentaa.

Mainittu 3 §:n 9 kohdan mukaan, teknisellä valvonnalla tarkoitettaisiin vain asiakkaan kuvan, äänen ja liikkeen havainnointia sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa. Tämä 3 §:n säännös ei siis määrittele muussa tilassa (kotirauhaan kuulumattomassa tilassa) tapahtuvaa teknistä valvontaa.

Todettakoon vielä tässä yhteydessä, että tällainen tekninen asuinhuoneiston valvonta, saattaa edellyttää kehitysvammalain mukaisen päätöksen tekemistä (kehitysvammalain tarkoittama valvottu liikkuminen 42 m §).

Kameravalvonnasta erityisesti lastensuojeluyksikössä

Pidän tarpeen tuoda tässä yhteydessä esiin kameravalvonnasta erityisesti lastensuojelussa joitakin näkökohtia.

Lastensuojelulakia koskevassa hallituksen esityksessä, joka on siis sosiaali- ja terveysvaliokunnassa käsiteltävänä mietintöä varten, esitetään 70 a §:ssä eristämisen yhteydessä toteutettavasta kameravalvonnasta.

Nyt käsillä oleva sosiaalihuoltolain muutokset (48 §) teknisestä valvonnasta olisivat sovellettavissa myös mm. lastensuojelulaitoksiin. Käytännössä useassa lastensuojelulaitoksessa on ollut jo pitkään käytössä kameravalvonta paitsi eristystiloissa myös laitoksen joissakin yhteisissä tiloissa sekä ulkotiloissa (piha-alueella).

Kameravalvonnalla, oli sitten kysymys nauhoittavasta tai ei-nauhoittavasta kameravalvonnasta, puututaan aina henkilön yksityisyyteen. Kameravalvonnan järjestämisessä on noudatettava suhteellisuusperiaatetta. Tällöin on arvioitava, voidaanko kameravalvonnan sijasta käyttää muita lapsen yksityisyyttä paremmin huomioivia keinoja.

Jatkuvaa kameravalvontaa voidaan järjestää vain, jos kysymys on lapsen terveyden, hoidon ja turvallisuuden kannalta välttämättömästä valvonnasta, joka ei ole muutoin järjestettävissä. Kameravalvonnan sekä sen syyn siihen tulee olla kaikkien tiedossa.

Eräässä oikeusasiamiehen tarkastuspöytäkirjassa (Dnro 5377/2018) oli kysymys sellaisesta lasten elämän jatkuvasta ja kaikkiin laitoksen tiloihin (sisällä ja ulkona) ulottuvasta valvonnasta, jota ei ollut pidettävä enää hyväksyttävänä.

Tarkastuspöytäkirjassa todettiin, että ”Lastensuojelulaitoksessa kameravalvonta kattoi käytännössä kaikki laitoksen tilat lasten omia huoneita ja saniteettitiloja lukuun ottamatta. Lasten jokainen liike oman huoneensa ja saniteettitilojen ulkopuolella tallennettiin. Näin laajan kameravalvonnan järjestämistä lapsen kodiksi tarkoitetuissa tiloissa ja sen ympäristössä ei voida pitää lapsen sijaishuollon järjestämisen kannalta välttämättömänä, hyväksyttävänä eikä kohtuullisena. Lasten liikkumista valvottiin ja tosiasiassa rajoitettiin myös ainakin yhdessä asuinyksikössä ikkunoihin asennetulla hälytysjärjestelmällä. Näin kattava kameravalvonta ja hälytysjärjestelmä ei ole hyväksyttävä.”

Tällainen lapsen päivittäisen elämän jatkuva seuraaminen ja dokumentointi puuttuu mitä suurimmassa määrin lapsen yksityisyyteen.

Selvää on, ettei kameravalvonnan järjestämisellä ei voida korvata puutteellisia, sijoitettujen lasten hoidon tarpeeseen vastaamattomia henkilöresursseja, eikä varsinkaan lapsen tarvitseman laitoksen ohjaajan tai muun työntekijän tukea ja läsnäoloa sijoitetun lapsen arjessa.

Henkilöstön määrä, osaaminen ja perehdytys tulee olla sellaisella tasolla, että liian vähäinen henkilöstömäärä tai puutteet henkilöstön osaamisessa suhteessa asiakaskunnan hoitoisuuteen ja hoidon vaativuuteen eivät johda lapsen yksityisyyden suojan kohtuuttomaan rajaamiseen jatkuvalla kameravalvonnalla vain laitoksen tarpeista johtuen.

Sinänsä kameravalvonnalla voi olla myös hyväksyttävät perusteet, erityisesti, jos sillä voidaan osaltaan puuttua esimerkiksi väkivaltatilanteisiin, vaikkapa lastensuojelulakiin em. muutosesityksessä säädettävän suljetun kuntouttavan laitoshoidon tai erityisen huolenpidon jaksojen aikana tai esimerkiksi vaativan tason sijaishuoltoa järjestettäessä. Kameravalvonnalla voidaan puuttua (ehkäistä) sijaishuollossa olevien lasten luvatonta poistumista sijaishuoltopaikasta.

Kameravalvontaan liittyy myös oleellisesti kysymys siitä tulisiko kameravalvonnan olla tallentavaa vai ei-tallentavaa. Kysymys on myös oikeusturvan ja valvonnan toteuttamisesta. Jos kyse on tallentavasta kameravalvonnasta, syntyneet valvontanauhat ovat viranomaisen asiakirjoja, joista sijoittajahyvinvointialue ja valvovat viranomaiset voivat saada valvonnan kannalta tietoa sille tehdyn epäkohtailmoituksen tai kantelun tutkimiseksi (esimerkiksi kiinnipitotilanteista). Varsinkin lasta lastensuojelulain mukaisena rajoitustoimenpiteenä eristettäessä, voidaan jälkikäteen arvioida, oliko eristämisen jatkamiselle/lopettamiselle lain mukaiset perusteet. Tallentava

kameravalvonta edistää siten sijoitetun lapsen, mutta myös laitoksen henkilökunnan oikeusturvan toteutumista.

Mikäli tällaista sosiaalihuollon palvelun järjestämiseen tai oikeusturvaan liittyvää perustetta ei ole, tallentavaan kameravalvontaan ei näyttäisi olevan perustetta.

Haluaisin tuoda esiin vielä seuraavaa.

Asiakassuunnitelma (39 §)

Sosiaalihuoltolain 39 §:ään ehdotettavan uuden 3 momentin mukaan asiakassuunnitelmaa laadittaessa on arvioitava, voidaanko asiakkaan palvelutarpeisiin vastata teknologisilla ratkaisuilla ottaen huomioon, mitä lain 47 §:ssä säädetään. Käyttöön otettavien teknologisten ratkaisujen soveltuvuus asiakkaan palveluihin ja toimenpiteisiin tulee 47 §:n 1 momentin mukaan arvioida hänen palvelutarvettaan arvioitaessa ja hänen asiakassuunnitelmaansa laadittaessa. Pykälässä viitataan myös siihen, että sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 8 ja 9 §:ssä säädetään itsemääräämisoikeudesta.

Säännöstä ei hallituksen esityksen mukaan sovellettaisi lastensuojeluun, koska lastensuojelulaissa on säädetty erikseen asiakassuunnitelmasta. Lastensuojelulain muutosta koskevassa em. hallituksen esityksessä (HE 149/2025), ei esitetä tältä osin muutosta lastensuojelulain asiakassuunnitelmia koskevaan säännökseen (30 §). Hallituksen esityksessä vain viitataan tähän käsiteltävänä olevaan sosiaalihuoltolain muutokseen.

Mahdollista olisi, että tältä osin sosiaalihuoltolain 39 §:ssä viitattaisiin lastensuojelulain po. säännökseen osin, siis samalla tavoin kuin esityksessä on vanhuspalvelulain 16 §:n osalta tehty.

Vaikutus mitoitukseen iäkkäiden henkilöiden palveluissa

Esityksen mukaan vanhuspalvelulakiin otettaisiin säännös, joka mahdollistaisi mitoitusta koskevasta säännöksestä poikkeamisen.

Säännöksen mukaan palveluntuottaja saa toimintayksikössä käytettävän teknisen valvonnan ja asiakkaiden palveluissa käytettävien teknologisten ratkaisujen vuoksi pienentää ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoitusta 20 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ilman, että asiasta tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) 5 §:n 2 momentissa, 16 §:n 2 momentissa ja 21 §:ssä tarkoitettu hakemus ja päätös 31 päivään maaliskuuta 2027 saakka.

Säännös siis mahdollistaa tällaisessa avoimessa sääntelyssä mitoituksesta poikkeamisen pelkästään sillä perusteella, että toimintayksikössä on käytössä tekninen valvonta ja/tai teknologisia ratkaisuja. Säännökseen tulisi lisätä tarkemmat perusteet mitoituksesta poikkeamiselle, jolloin edellytyksenä olisi, että teknologisilla ratkaisuilla on tosiasiassa henkilöstötarvetta pienentävä vaikutus.

Helsingissä 23.2.2026

Tapio Räty

OTK